

Diarienummer: 675/2026
Referens: Amanda Vesterlund
Datum: 2026-03-16

Boverket

registraturen@boverket.se

iman.mehammed@boverket.se

ove.bengtsson@kulturradet.se

Svar på PM – Inhämtande av kunskaper och erfarenheter – Översyn av stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler

Svenska Arkivförbundet ser mycket positivt på detta uppdrag och välkomnar den översyn som nu genomförs av stödet till vissa icke-statliga kulturlokaler. Vi uppskattar möjligheten att bidra med kunskaper och erfarenheter från arkivsektorn. Vi ser fram emot en fortsatt dialog i arbetet och hoppas att våra perspektiv kan vara till nytta i den kommande analysen och översynen.

Bidragets betydelse

Enligt nuvarande regelverk kan bidrag ges som stöd till icke-statliga kulturlokaler.

Fråga: Vilken betydelse har bidraget för er organisation eller era medlemmar?

Frågan är svår att besvara entydigt. För de medlemmar som är läns museer har bidraget en betydande relevans. För de medlemmar som inte tillhör denna kategori har det däremot ingen direkt betydelse.

Länsmuseerna kan få bidrag för att förbättra sina arkivlokaler. Länsarkiven kan inte få bidrag för att förbättra sina arkivlokaler. Denna diskrepans är problematisk och svår att motivera utifrån ett verksamhetsperspektiv.

Bidragsberättigade projekt

Enligt gällande förordning kan bidrag endast ges till musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten (1 § förordningen). De åtgärder som kan beviljas bidrag är ny- och ombyggnad, standardhöjande åtgärder och handikappanpassning, samt byte eller komplettering av inventarier.

Fråga: Ser ni behov av ändringar i vilka typer av lokaler som kan beviljas stöd?

Ja. Bidraget bör breddas så att det även omfattar arkivlokaler.

Fråga: Ser ni behov av ändringar i vilka typer av projekt som kan beviljas stöd?

Ja. Klimatanpassningsåtgärder bör uttryckligen omfattas, eftersom flera arkiv- och kulturinstitutioner står inför ökade risker kopplade till extremväder och fuktproblematik.

Fråga: Vilka konsekvenser skulle eventuella ändringar av projekttyp och lokalkategori få för er verksamhet?

Eventuella ändringar av projekttyper och lokalkategorier skulle få *betydande positiva konsekvenser* för våra medlemmar. Arkivinstitutioner är centrala kulturarenor – platser för möten mellan dåtid, nutid och framtid, liksom mötesplatser mellan människor. Arkiven bedriver omfattande programverksamhet i form av föreläsningar, workshops och forskarhandledning, riktad både till nybörjare och till avancerade forskare, oavsett om forskningen sker professionellt eller på hobbynivå.

Många Arkiv har dessutom en väletablerad arkivpedagogisk verksamhet för barn och unga. Genom att arbeta om och genom arkiven stärks kunskapen om källor och historiskt material, och därigenom även ett faktabaserat och kritiskt medborgarskap. Trots detta förbises ofta att Arkiv är betydelsefulla kulturinstitutioner. De bidrar aktivt till ett levande kulturliv, till bildning och till samhällets demokratiska infrastruktur.

Om bidragen breddades till att omfatta även arkivlokaler och relevanta projekt skulle det därför skapa bättre och mer jämlika förutsättningar för Arkiven att vidareutveckla denna del av kulturverksamheten. Det skulle möjliggöra mer ändamålsenliga lokaler, stärkt beredskap, anpassning till klimatrelaterade risker och en utveckling av program- och pedagogisk verksamhet som i dag begränsas av bristande finansieringsmöjligheter. Sammanfattningsvis skulle en ändring bidra till att stärka Arkivens roll som aktiva och nödvändiga kulturinstitutioner.

Prioriterade projekt

Enligt förordningen lämnas stöd i första hand till projekt som avser lokaler för läns museer (4 § andra stycket). Detta innebär att läns museer prioriteras framför andra icke statliga kulturlokaler.

Fråga: Ser ni behov av att ändra denna prioritering?

Frågan är svår att svara på eftersom den ställer två av våra medlemstyper mot varandra. Trots detta blir vårt svar: Ja, eftersom den nuvarande prioriteringen inte är motiverad. Att ge läns museer företräde framför andra icke-statliga kulturlokaler saknar saklig grund, särskilt då Arkiv spelar en lika central roll i bevarandet och tillgängliggörandet av kulturarvet. Nuvarande ordning leder till ojämlika förutsättningar och bör därför ändras.

Fråga: Vilka konsekvenser skulle en prioriteringsändring få för er verksamhet?

En ändrad prioritering skulle få flera positiva konsekvenser för våra medlemmar. För det första skulle arkivinstitutioner ges mer jämlika förutsättningar att söka och erhålla stöd för nödvändiga lokal- och utvecklingsåtgärder. I dag hamnar de systematiskt efter läns museerna, trots att deras behov av säkra, ändamålsenliga och långsiktigt hållbara lokaler är likvärdiga.

Om Svenska Arkivförbundet

Svenska Arkivförbundet är riksorganisation för den enskilda sektorns arkiv. Denna sektor omfattar arkiv från näringslivet, civilsamhället och privatpersoner. Dessa arkiv innehåller värdefull information om människor, företag och organisationer, men också om historiska samhällsförändringar och olika tanketraditioner.

Arkiven utgör grunden för samhällets kunskapsutveckling. Svenska Arkivförbundet arbetar för att skapa goda förutsättningar för arkivering av enskilda arkiv, upplysa om arkivens roll i samhällsutvecklingen samt att stärka och synliggöra denna del av vårt gemensamma kulturarv.

Våra medlemmar

Svenska Arkivförbundet är riksorganisation för den enskilda sektorns arkiv – förstått som det samlade arkivbestånd som uppstår inom föreningslivet, näringslivet och det civila samhället i stort. Arkiv efter föreningar, företag och privatpersoner bevaras av en bred mångfald av aktörer. Dessa kan vara renodlade arkivinstitutioner, såväl privata som offentliga, men också museer (offentliga och privata), bibliotek, företag, föreningar, akademier och stiftelser.

Bland Svenska Arkivförbundets medlemmar finns representanter från hela denna bredd. Förbundet samlar dem i syfte att stärka kunskapen om de enskilda arkivens betydelse i samhället och i kulturarvet, samt verka för att skapa goda och långsiktiga förutsättningar för enskild arkivverksamhet i hela landet.

Exempel på medlemmar:

- Centrum för Näringslivshistoria
- Arkiv Gävleborg
- Lokalhistoriska Arkivet i Hässleholm
- Nordiska museet
- Gotlands Museum
- Nordstjerna AB
- Malmö stadsarkiv
- Humanistiska biblioteket, Göteborgs universitet
- Svenska Akademien
- Företagsarkivet i Westerbotten
- Sveriges hembygdsförbund

För förbundsstyrelsen,

Amanda Vesterlund
Generalsekreterare
Svenska Arkivförbundet